

900 quartilles

No costa gaire trobar articles sobre Prudenci Bertrana a *Presència*, la millor publicació de la premsa de Girona dels anys de la Transició. En part va ser així perquè, a finals dels seixanta, Bertrana es va convertir en símbol d'una ciutat on alguns —no pas tots— començaven a defensar la nostra cultura, el nostre país i a oposar-se al franquisme. A *Presència* també s'hi poden llegir articles d'Aurora Bertrana, la seva filla. Justament, en un article del dossier que vam publicar en el número 299 —fa només quatre mesos— Neus Real recordava que aquelles col·laboracions van ser el final de la seva trajectòria periodística. El final de Prudenci Bertrana havia arribat molt abans, el 1939, poc després que fos silenciada a causa del final de la guerra. Com és sabut, Bertrana va morir un xic més tard: un dia de novembre de 1941. Un final trist. N'hi ha, però, que no ho siguin? Aurora Bertrana ho explica a les seves *Memòries*, publicades no fa gaire a la Col·lecció Josep Pla de la Diputació de Girona. Havia plogut. Bertrana passava molts dels últims dies de la seva vida a Bellaterra, a casa de Joaquim Bohigas, el seu gran amic. Aquell dia també hi havia d'anar, però «al pare no li agradava anar pel món amb pluja». Va recular al pis del carrer Llària 4, de Barcelona, on vivia. A l'hora de sopar va dir que se n'anava al llit. No tenia gana. Neus Salazar, la seva dona, va dur-li una tassa de llet al dormitori. Li va fer un petó. Tenia els llavis freds. «Au, ara t'adormiràs». «Sí, sí, ara sí que m'adormiré...». Les seves últimes paraules.

>> Retrat a l'oli d'Aurora Bertrana, obra del psiquiatre Robert de Montmollin, l'any 1944.

Publiquem un dossier que, tal com ha anar repetint Glòria Granell mentre el coordinava, són de fet dos dossiers. El primer està dedicat a Prudenci Bertrana perquè aquest 2017 hauria arribat als 150 anys. El segon, a Aurora, l'única filla que el va sobreviure. Aquest any arribaria als 125. Esperem que no siguin les úniques planes amb què la *Revista de Girona* s'afegeix als actes que s'han preparat per commemorar que la Generalitat de Catalunya ha declarat el 2017 any Aurora i Prudenci Bertrana. En el dossier, en tot cas, a més dels articles més acadèmics de Neus Real i de Xavier Pla, del més literari d'Eva Vázquez, dels més cinèfils de Jordi Dorca, de la notícia sobre el nínxol de Prudenci Bertrana que ha escrit Judit Pujadó i de la feina d'Oriol Ponsatí i de Sílvia Roig per recuperar uns textos de Prudenci i d'Aurora Bertrana, Glòria Granell ha volgut convidar un seguit d'autors gironins actuals perquè opinessin sobre aquells dos grans escriptors. A tots ells, moltes gràcies per haver volgut col·laborar

en aquest dossier. Però també moltes gràcies per fer-nos saber per què val la pena llegir i continuar tenint presents els dos Bertrana, pare i filla.

Els actes que s'han anunciat durant l'any 2017 —també les reedicions d'obres d'Aurora i Prudenci Bertrana— contrasten enormement amb el poc que es va poder fer ara fa cinquanta anys, commemorant el primers cent anys de Prudenci Bertrana. Osvald Cardona va fer una conferència, es va organitzar una exposició homenatge dels artistes de Girona i es va interpretar un concert sobre *Josafat* a la Catedral, presentat per Jaume Ministral. Finalment, es va dedicar un carrer a Prudenci Bertrana... Però a Salt, no pas a Girona. I, naturalment, es van fer els actes del segon any del Premi Prudenci Bertrana, encapçalats —no pas presidits— per Aurora Bertrana. Commemorant també tot això, l'1 de juny del 1968, *Presència* publicava tres planes. A la segona, hi havia un article «pràcticament inèdit» que Rafael Tasis va escriure a Normandia l'any 1941. Hi recordava una carta que va escriure-li Prudenci Bertrana l'any 1938, per Nadal. «No peneu per la literatura catalana. Acabo de deixar escrites nou-centes quartilles, fruit de la meva imperfecta salut i tranquil·litat. Després d'uns retocs, seran l'original de la III part de *L'hereu*».

Bertrana escrivia aquestes ratlles pocs dies abans de la gran derrota dels primers dies del 1939. Ell tot sol, amb nou-centes quartilles, pensava fer surar tota una literatura damunt del gran desastre. Setanta anys després, tant la nostra literatura com el nostre país són i aspiren a ser encara molt més. A tot, segons diuen molts. És també el camí que hem fet en aquests setanta anys. En molts altres sentits, doncs, l'any 2017 no és només l'any Bertrana.